AD
REVERENDISSIMUM PATREM
D. BEDAM
ABBATEM WESSOFONTANUM
ET CONGREGATIONIS BENEDICTINO-BAVARICÆ
PRÆSIDEM GENERALEM
EPISTOLA.

Digitized by Google

REVERENDISSIMO PATRI

D. BEDÆ ABBATI WESSOFONTANO

ET CONGREGATIONIS BENEDICTINO-BAVARICÆ PRÆSIDI GENERALI

A. M. CARD. QUIRINUS
S. R. E. Bibliothecarius, & Epiſc. Brixien.

Quo flagrantius optabam hoc ipſo Septembri menſe, qui modo excurrit, Weſſofontanum Cœnobium veſtrum reviſere, ut præſens adeſſem ſacris celebritatibus ibidem duplici ex cauſa peragendis, cauſa nempe tui, Reverendiſſime Pater, Jubilæi, anni ſcilicet quinquageſimi ab emiſſa Profeſſione Monaſtica, & cauſa anni milleſimi a fundatione ejuſdem Cœnobii, eo gravius fero hodiernam tempeſtatem obſtare, ne votis veſtris, & una ſimul deſiderio meo ſatisfaciam. Concurrunt ſiquidem veſtræ illæ celebritates eo tempore, quo mihi minime fas eſt Brixiam meam deſerere ob Natalitia Ædium Collegii mei Eccleſiaſtici binis hiſce autumnalibus menſibus celebranda, quæque profecto fauſto omine carere cenſerem, quoties Clericalis tyrocinii in eo Collegio inſtituendi primum experimentum abſque me ſpectatore & mo-

Digitized by Google

deratore caperetur. Quo animo, qua cura, quibus ſumptibus Ædes illas conſtruxerim, intellexiſtis Vos omnes ex Paſtoralibus literis, quarum exemplar nuperrime huc tranſmiſi; quare non dubito veniam faciles mihi daturos, ſi ſollicite caveam, ne ea Natalitia, me peregre abeunte, inauſpicata contingant. Hæc ipſa cauſa efficiet, ne intereſſe valeam Solemniis, quæ cultu ultra conſuetudinem inſigni in honorem Conceptionis Immaculatæ Mariæ Virginis a Confraternitate eo titulo inſignita proximis menſibus recoli iſtuc debere mihi ſcripſit pius & doctus Cœnobita veſter Pater Veremundus ejuſdem Confraternitatis Præſes, magnopere me urgens, ne iiſdem, quoniam Protectoris nomen gero, mea deforet præſentia. Deerit hæc autem, ut dixi, quandoquidem ſtatim ac autumnus deceſſerit, verear, oportet, minas hibernas, quæ certe Italo homini quindena jam luſtra numeranti Germanicum iter minime ſuaderent. Accipite vero quam rationem excogitaverim damnum, quod ex mea iſta abſentia celebritatum veſtrarum ſplendori obventurum puteris, compenſandi. Eam ipſam inibo rationem, quæ menti meæ ante binos annos inſedit, dum publicis pro circumferendo ſacro Corpore Divi Caroli Borromæi ſupplicationibus indictis a Mediolanenſi Purpurato Metropolita, cujus ego Suffraganeus, minime interfui. Celebre illud Juriſconſultorum axioma, *Qui non habet in ære luat in corpore*, ita tunc inverti, ut multam mihimetipſi impoſuerim luendi in ære

quo-

quoniam corpore abfueram. Ornando itaque S. Caroli Sacello ſicuti conflari curavi octo argentea Signa virtutes illas referentia, quarum odore, Viſitatoris ille Apoſtolici in Diœceſi Brixiana munere fungens, eandem replevit; haud diſſimili ratione Weſſofontano Templo, quod ſuperioribus menſibus ornavi Statua Divi Benedicti Monachorum Patriarchæ, atque ab annis tribus Lampade ad aram Mariæ Virginis Immaculatæ ſuſpendenda, novum donarium adiiciam, videlicet Statuam Sanctæ Scholaſticæ, ejuſdem Patriarchæ Sororis, eamque, ſua & ipſam inſtructam Reliquia, æque ac illa S. Benedicti, curabo ad Monaſterium veſtrum deduci, ante diem decimum proximi Februarii, in quem Divæ illius Sanctimonialium parentis Feſtum incurrit.

Mentio autem, quam modo feci, Statuæ S Benedicti, occaſionem mihi præbet literis hiſce meis vobis explicandi, quod valde me piguit prætermiſiſſe in ſuperioribus, quæ una cum eadem Statua Weſſofontanum iter confecerunt. Recitato ſiquidem ibidem luculento teſtimonio antiqui Chroniſtæ Lenenſis Abbatiæ, Brixiano in agro ſitæ, quamque egomet fiduciario jure poſſideo, de Brachio S. Benedicti Brixiam delato ab annis jam mille e Caſinenſi Monaſterio, ſatis habui eo teſtimonio demonſtrare, nullam de Brachio illo, quod hiſce quoque temporibus inter inſigniores Brixiæ Reliquias aſſervatur, oriri poſſe controverſiam. At vix exaratis a me literis illis animadverti per Lenenſe illud teſtimonium æque certe definiri controver-

ſiam

Digitized by Google

ſiam de ſacro Corpore S. Benedicti inter Italos,& Gallos Monachos acerrime a ſeſquiſæculo agitatam, & noſtra hac etiam ætate exardeſcentem ; definiri, inquam, ita ut victoria Caſinatibus meis in poſterum abſque dubio ſit adjudicanda. Quomodo autem rem conficiam, æquis quæſo auribus accipite.

Eruditiſſimus Mabillonius Gallorum ſuorum cauſam ſtrenue, quod fieri poſſet, agere satagit primo in Diſſertatione edita in Actis SS. Ord. S. Bened. Sæc. II. P. I. deinde in Annalib. Benedictin. atque in poſtremis hiſce refringere conatur argumenta, quæ Caſinatum cauſæ patroni, ac præſertim Angelus de Nuce Abbas primum Caſinenſis, poſtea Archiep. Roſſanenſis ad eandem tuendam in medium attulerant. Profert primo loco idem Mabillonius eorundem Annal. T. I. authoritatem Adrevaldi Monachi Floriacenſis, quem vixiſſe tradit Sæc. IX., deinde Anonymi cujuſdam ex Codice Monaſterii Ratiſponenſis, quem affirmat conſcriptum fuiſſe *ante annos nongentos*, Kalendariorum præterea non modo Gallicanorum, ſed etiam Germanicorum, imo Italicorum, quæ oculis ſuis ſe perſpexiſſe teſtatur. At ineluctabile argumentum ſe deſumere arbitratur ex Hiſtoria Pauli Warnefridi Monachi Caſinenſis, qui aſſerit „Francos e Cenoman-„nicorum, & Aurelianenſium partibus Caſinum, „ubi tunc vaſta ſolitudo exiſtebat, ſimul conve-„niſſe, ejuſdemque venerabilis Patris, pariterque „ejus venerandæ germanæ Scholaſticæ oſſa abſtu-„liſſe, & in patriam ſuam aſportaſſe, ubi duo Mo-„naſte-

„naſteria, unum in S. Benedicti, alterum in San„ctæ Scholaſticæ honorem conſtructa ſunt„. Hiſce verbis ex Paulo Diacono a Mabillonio recitatis,ſubdit hic poſtea, iiſdem Paulum hæc addere, *Os illud venerabile,& omni nectare ſuavius,& oculos ſemper cœleſtia contuentes, cætera quoque membra quamvis reſoluta in cineres* penes Caſinates remanſiſſe. Hæc ſcripſiſſe Paulum in ipſo Monte Caſino paullo poſt mortem Carolomanni Principis, qui juſſu Abbatis ſui Caſinenſis miſſus ad Pippinum Regem, germanum ſuum, Corpus ſacrum beati Benedicti e Galliis revehere,ſed fruſtra,tentavit, idem Mabillonius affirmat.

Adverſus hæc omnia pro aris fociſque arma ſumunt Caſinates, atque contendunt I. narrationi Translationis Corporum S.S. Benedicti & Scholaſticæ in Gallias ab Adrevaldo, ſeu Adalberto Floriacenſi Monacho ſæc. IX. conſarcinatæ omnes ſubeſſe falſitatis characteres. II. Adrevaldi narrationem minime illi cohærere,quam ex Codice Ratiſponenſi exſcripſit Mabillonius; Anonymumque illum potius Gallum credendum eſſe quam Germanum. III. nimis glorioſe excidiſſe Mabillonio in *vetuſtiſſimis quibuſque Martyrologiis*, ſe conſignatam reperiſſe hanc Translationem, quin animadverteret quæcumque de ea legantur in illis Bedæ, Flori, Wandelberti, Uſuardi, nihil Caſinatum cauſæ officere. IV. Quod ſpectat ad Pauli Diaconi teſtimonium, hoc eſſe referendum ad vulgi opinionem, quam retulerit quidem Paulus, non vero ſit ſequutus,

tus, quippe qui poſt narratam ſacrorum Corporum ſubreptionem ſubdit, certum eſſe os, oculos, ac cætera S. Patriarchæ membra apud Caſinates remanſiſſe defluxa quidem & corrupta, ſcilicet ad invicem diſſoluta, & diviſa, ita tamen ut *illibata* dici poſſent, ut legitur in hujus Hiſtoriæ editione ex officina Plantiniana an. 1595.; Paulum non in Caſinenſi monte Hiſtoriam Langobardorum, ſed extra Italiam, & dum in Caroli Magni aula verſaretur, conſcripſiſſe probabilius videri, eandemque Hiſtoriam correxiſſe poſtea Caſini, additis quæ oportuit, ac inter illa S. Patris exuvias vindicando; Paulum denique pluribus locis ſuæ Hiſtoriæ, aliorumque Operum faſſum fuiſſe Corpus S. Benedicti ſuo tempore Caſini requieſcere, & præſertim in Homilia quadam, quæ in pluribus Caſinenſis Bibliothecæ Codicibus reperitur. V. ad firmandam Caſinatum poſſeſſionem iiſdem teſtium cum domeſticorum, tum externorum magnam nubem ſuppetere. VI. Suppetere pariter innumera propemodum in Archivo Caſinenſi vel Autographa, vel exſcripta monumenta. VII. falſo affirmare Mabillonium Petrum Diaconum in Sermone ſuo de inventione Corporis S. Benedicti, nugas tantum narraſſe, & Romanorum Pontificum ſeu facta ſeu Bullas falſo retuliſſe. VIII. Baronium Bullas a Caſinatibus prolatas rejeciſſe, Floriacenſes autem probaſſe ea tantum de cauſa, quod Caſinatum Autographa nunquam viderit.

Hæc vero omnia, quæ eruditiſſime & copioſiſſime, ac maxime ſubtiliter in medium adducta fuiſ-

fuiſſe reperio in Apologia addita Tomo VI. Annal. Benedict. Lucæ an. MDCCXLV. authore Petro Maria Juſtiniano Monacho Caſinate, deinde Epiſcopo primum Sagonenſi, poſtea Albintimilienſi, etſi validiſſimum præſidium miniſtrent Caſinatum cauſæ, præ illis tamen ad eam ipſam rem triumphare Lenenſis mei Chronographi teſtimonium illico demonſtro. Ita illud ſe habet: *Non longe poſt introitum Regni* (Deſiderii) *& incboationem bujus Cœnobii* (Lenenſis) *Domino cooperante, & prænominato excellentiſſimo Rege translatum eſt a civitate Beneventum de Caſino caſtro quædam Corporis partem Beatiſſimi atque Excellentiſſimi Confeſſoris Benedicti Abbatis, & ab urbe Roma Corpora Beatorum Martyrum Vitalis & Martialis, & in eodem ſacroſanctum conditum eſt Cœnobio*. Breviſſimum Chronicon illud, quod primus in lucem eduxit Muratorius præmiſſo Monito, quo ejuſdem venerandam antiquitatem commendat, initium ſumit ab anno DLXVIII. progrediturque uſque ad an. DCCCLXXXIII. Ex eo certe teſtimonio luce meridiana clarius elucet, vel centum annis poſt adeo jactatam a Mabillonio ſurreptionem Corporis S. Benedicti ita indubiam fidem apud Caſinates viguiſſe ſacrum illum theſaurum æque ac antea in eorum Monaſterio requieſcere, ut ejus partem, ſcilicet integrum Brachium ad Lenenſes fratres ſuos dono tranſmiſerint, idque eo ipſo tempore quo Floriacenſes commenti ſunt, ceu ſuperioris fabulæ laciniam, tentatam fuiſſe omnibus modis relatio-

nem ejuſdem ſacri Corporis e Monaſterio Floriacenſi ad Caſinenſe. Itaque certo certius evincitur ex vulgi tantum rumore, non ex propria ſententia Paulum Diaconum eandem ſurreptionem retuliſſe in Hiſtoria Langobardorum, & quidem ex rumore per Gallias ſparſo quin ad Caſinatum aures ullo pacto pervenerit; roburque inde ſumunt plura argumenta, quibus in Apologia ſuperius laudata oſtenditur, gratis a Mabillonio, abſque ullo ſcilicet fundamento ſcribi, Pauli Hiſtoriam compoſitam ab eo fuiſſe in Italia, imo in Monaſterio ipſo Caſinenſi. *Procumbit* itaque *Gallorum murus Achilles*, nam pro Achille ſuo jactat Mabillonius eundem Paulum, quem tamen conſtat a Caſinatum partibus totum ſtetiſſe, præſertim poſtquam non quidem ſtudio, ſed occaſione data Lenenſis Chronographus, Paulo Diacono ſuppar, luculentiſſime expreſſiſſe cenſendus eſt præſentiam Corporis S. Benedicti in Cœnobio Caſinenſi, hujus liberalitati erga Lenenſe perhibito teſtimonio. Quoniam vero integrum ejuſdem Patriarchæ Brachium Brixiam adhuc poſſidere, certa prorſus res eſt, & æque certa exuvias Vitalis, & Martialis Martyrum ex urbe Roma ad Cœnobium Lenenſe translatas in eodem requieſcere, nihil profecto deeſt, cur fides ſumma a quolibet ſeu æquo judice, ſeu honeſto cenſore Chroniſtæ Lenenſi adhibeatur.

Ex hac ipſa ſumma fide conſequitur, numquam fore ut Caſinates acquieſcant Muratorii ſententiæ. Hic Tomo II. Script. Rer. Italic. in lucem edens Epitomen,

Digitized by Google

tomen Chronicorum Caſinenſium *Auctore, ut fertur, Anaſtaſio Bibliothecario*, atque in eo Opuſculo narrari comperiens, S. Benedicti oſſa in Gallias aſportata fuiſſe, eaque rurſus Caſinum delata, adductus eſt ad exiſtimandum in celeberrimam illius Translationis quæſtionem fruſtra tot vocibus effundi tum Caſinates, tum Gallos, quandoquidem ambo in concordiam redigi facile poſſent admiſſa Anaſtaſii illius narratione, de qua ſubdit, *Suſpenſo quidem gradu procedendum eſt Eruditis in amplectenda Anaſtaſiana hac narratione, ſed ab eadem rigide, atque omnino exſibilanda abſtinendum fortaſſis eſt, quum Pauli Diaconi auctoritas re conſentire cum hoc Scriptore videatur*. Clariſs. Muratorius, cui debemus, ut ſupra dixi, Chronici Lenenſis editionem, utique ſi animadvertiſſet ad teſtimonium a me ex eodem recitatum, mecum confidenter affirmaſſet, nullam de furto ſacri Corporis oriri amplius poſſe ſuſpicionem. Etſi autem Anaſtaſii illius Opuſculum ex Bibliotheca Italica, ſcilicet S. Georgii Majoris Venetiarum, prodierit, & quantumvis veroſimile ſit Caſinatem Monachum ejuſdem authorem haberi poſſe, neutrum hoc Chronici noſtri authoritatem imminuit. Pauli Diaconi authoritatem re conſentire cum Anaſtaſio illo, nemo Muratorio conceſſerit poſt expenſam verborum Pauli interpretationem ab Apologiſta Caſinate, aliiſque ante ipſum ſolide allegatam. Addam, perperam interpretatum fuiſſe ipſum Muratorium verba Mabillonii ad annum 795. Annal. Benedict.

de miraculo ſurdi & muti *ad ſacratiſſimum Corpus* S. Benedicti, ita ſcribentis: *Cum vero Paulus dicit* (in quadam ex ſuis Homiliis) *hunc ſanatum fuiſſe* ad ſacratiſſimum Corpus *S. Benedicti*, *id ſine dubio intelligit de ejus tumulo, in quo beatiſſimi Patris* Cineres, *poſt oſſium translationem in Gallias factam, ſuperfuiſſe tradit in hiſtoria ſua.* Ea verba Muratorius intelligit, perinde ac ſi Mabillonius per ea affirmaſſet, Paulum in ea Hom. *abſque dubio* loquutum fuiſſe de Corpore S. Benedicti Floriaci poſito, quare Mabillonium carpens hæc ſubdit: *At Paulus ſuos Caſinates ibi alloquitur, & ipſos ejuſdem miraculi teſtes appellat, neque Caſinates eum Floriacenſibus verſabantur*. Haud opus erat Mabillonium moneri a Muratorio, Paulum in ea Homilia alloquutum fuiſſe Caſinates, ſiquidem ipſemet Pauli verbis ſua hæc inſerit, *ait Caſinates ſuos alloquens*, & præterea idem manifeſte indicat tumulum Caſinatem, dum dicit S. Benedicti cineres, poſt oſſium translationem in Gallias factam, ibidem ſuperfuiſſe tradi a Paulo in Hiſtoria ſua. Mabillonii verba non eam notam, quam illis inurit Muratorius, ſed aliam multo juſtius promeruiſſent, quod ſcilicet ille pro Corpore interpretetur *Cineres*, etſi Paulus quinquies vel ſexies Corpus dixerit S. Benedicti Caſini extare. Aliam in Mabillonium cenſuram contorquendam ſuppeditat Pauli locus ab illo in Annal. recitatus, nam præterquam quod ibidem de ſuo addidit *in Caſinenſium conſolationem* ſcriptum a Paulo fuiſſe, Cineres S. Benedicti Caſini remanſiſſe, Pauli verba

iſta

Digitized by Google

iſta ſuppreſſit, SED CERTUM EST NOBIS, quæ verba ἐμφατικῶς prolata ſat clare oſtendunt, Paulum illa ſubdidiſſe non in Caſinenſium tantum conſolationem, ſed ad detrahendam falſis rumoribus fidem, ac proinde oſtendunt, ipſum Caſini jam Monachum, ibique Hiſtoriam ſuam relegentem correxiſſe quæ de ea Translatione, inter Gallos dum degeret, inaudiverat. Redeo ad teſtimonium Lenenſe, & iterum dico, ipſum *a venerandæ antiquitatis Chroniſta* ſincera quadam ſimplicitate, non arte ulla, aut fuco, ſed e re nata prolatum, vel ex ſe uno Caſinatum poſſeſſionem certo certius adſtruere, ideoque vanam oſtendere Mabillonii jactantiam, dum ſcribit, *Unum habent Caſinenſes Leonem Marſicanum Chronici ſui authorem, ejuſque continuatorem Petrum Diaconum, quibus Adrevaldus, Adelerius, & Aimoinus Monachi Floriacenſes ætate, ac proinde authoritate ſuperiores ſunt.* Si modo in vivis degeret, diceret bona fide Mabillonius (placet mihi ita vaticinari) *Unum Caſinates habent Chroniſtam Lenenſem, unum habent Brachium S. Benedicti Caſino Brixiam ſub initia regni Deſiderii delatum, atque utrumque triumphale ſignum iſtud, malo fato noſtro, manu præferens hac tempeſtate Brixianus Antiſtes, idemque Lenenſis Abbas nos adigit, ut herbam victori porrigamus.*

Contracta in hunc modum a me, in faſciculum ſcilicet exiguum, ampliſſima ſegete, quæ juſto volumini materiam præbuiſſet, fatebor, Rm̃e Pater, laborem, quo modo defunctus ſum in eo breviario texendo, animum meum acrius deſiderio incen-

cendiſſe, quam antea, *Fontes* Monaſterii tui adeundi, quippe ex iis pro certo habeo fore ut mihi ad plenius illuſtrandam controverſiam, de qua diſſerui, opulenta ſacræ eruditionis copia manaret. Quanta enim Tibi cura ſit Cœnobitas tuos in bonarum diſciplinarum ſtudiis verſari, oculis ipſe meis perſpexi, librique ab iiſdem compoſiti, & præ cæteris doctum & laborioſum ædepol Concordantiarum Biblicarum Opus nuperrime evulgatum univerſo litterario orbi declaravit. Hauſtu itaque laticis veſtri ſitim meam ſedaſſem; idque non ea ſolum judicio veſtro ſubjiciens, quæ mea Epiſtola iſta complectitur, ſed inſuper una vobiſcum ad examen revocans paris generis argumenta, quæ, dum Germaniam veſtram pererrarem, quoſdam veluti aculeos in mente mea reliquerunt. Translationem ajo Corporis S. Dionyſii Areopagitæ e Gallia in Bavariam ad Civitatem Ratisbonam, & Translationem Corporis S. Marci Evangeliſtæ Venetiis ad Monaſterium Augiæ-Divitis prope Conſtantiam. Ratisbonam adii, hoſpitemque me benigne excepit in Cœnobio S. Emmerami Jo. Baptiſta Abbas & S.R.I. Princeps, iſque omnigena qua pollet doctrina inter exquiſitas dapes, quibus ingenium meum diſcendi cupidum recreavit, legendos mihi obtulit optime notæ Codices manuſcriptos, ac plurima effatus eſt, unde de veritate Translationis S. Dionyſii edocerer, eaque omnia paulo poſt, biennio ſcilicet a meo in Italiam reditu, in publicam lucem eduxit libro conſcripto, de quo ipſe-

ipſemet modeſte admodum ſcripſit in Præfatione, *Se nullam certitudinem de veritate Translationis S. Dionyſii Lectori obtrudere velle, nec poſſe quam eam, quæ ex allatis in Diſſertatione ſua teſtimoniis, & dictis elici poteſt*. De Translatione vero omnino fabuloſa S. Marci Evangeliſtæ animum meum aperuiſſe me memini, dum Helveticum iter confeci, San-Gallenſibus Monachis, qui me ex eorum Monaſterio ad locum *Roſacio* dictum, ſubditumque San-Gallenſi ditioni comiter deduxerunt. Statim enim ac Roſacium attigi, & in ædes Monaſticas deſcendi, memini, inquam, San-Gallenſem Abbatem & Principem, Monachoſque ejus ſocios Augiam-Divitem in lacu Brigantino ſitam, ſexque tantum leucis Conſtantia diſtantem, mihi digito monſtraſſe, inſpectantique ſemel ac iterum dixiſſe, *Ea eſt*

Augia Dives agris, hortis, temploque, lacuque,
Fructibus hæc Dives, Dives abundat aquis.

Profecto ſi regionem illam repeterem, edoctus jam eorum, quæ ad refutandam Augienſem fabulam, ſcilicet de Corpore S. Marci Venetiis furtim ſubducto & ad Monaſterium illud devecto, eruditiſſime digeſſit Flaminius Cornelius Senator Venetus in priori parte Decadis XIII. Operis ſui præclariſſimi de antiquis Venetarum Eccleſiarum Monumentis, cauſam haberem, cur ei Diſticho verſiculum iſtum ſubjungerem,

Ditior at multo fabellis Augia Dives.

Ut verum fatear, viſus eſt mihi Vir ille doctiſſimus

mus ceu novus Hercules in profligandis præſidio Criticæ artis omnifariam inſtructus, difflandiſque ineptiis, atque quiſquiliis, unde Augienſes Cœnobitæ fabellam, quam dixi, ornare conſueverunt, adeo ut eidem Scriptori aptari valeat Ovidianum illud de Hercule,

Septimus Augiæ ſtabulum labor egerit undis.

Haud mollius tractaſſe me olim in Gallia Floriacenſes Monachos, etſi apud ipſos hoſpitarer, fidem facit narratio, quam inſerui Commentariorum de rebus meis Vol. I. At de tribus hiſce, aliiſque hujuſcemodi Translationibus quo caute & tute ſentiamus, eundum nobis eſt *ad Videntem*, conſulenda nimirum ſunt ſapientiſſima BENEDICTI XIV. de Beatific. & Canoniz. volumina, nam in IV. tractantur luculentiſſime quæſtiones ad Corpora, & Reliquias Sanctorum pertinentes. Gaviſus autem ſum quam maxime, dum ejuſdem lib. IV. Par. II. cap. XXV. affirmare deprehendi SANCTISSIMUM AUTHOREM ſe Angelo de Nuce ſuffragari admittenti, *aliquam particulam* (Corporum S.S. Benedicti, & Scholaſticæ) *potuiſſe in Gallias eſſe translatam, & hinc invaluiſſe opinionem prædictæ Translationis.* Quare ſubdit PONTIFEX, *Nec res profecto aliter ſe habere poteſt*, citatque, ut id probet, binas Bullas Zachariæ Papæ, & Alexandri II. quaternaſque Viſitationes, & inſpectiones eorundem Corporum, ſcilicet annis 1071. 1486. 1545. 1659.

De omnibus hiſce ſi datum fuiſſet jucundos inter nos ſeri ſermones prope lene caput aquæ Weſ-

ſo-

ſoſontanæ, nullus tamen mihi jucundior, quam vobis ob oculos ponere illarum ichnographiam Ædium, quarum Natalem diem pia Brixia in præſens peragit, ut initio hujus Epiſtolæ dixi, eaque occaſione in mentem vobis revocare, quod in literis prælo impreſſis die 23. Novemb. an. MDCCXLVIII. profeſſus ſum, nimirum Collegium Eccleſiaſticum a Sereniſſimo Epiſcopo, Lantgravio Darmſtadienſi, in Oppido Pfaffenhuſano Auguſtanæ veſtræ Diœceſis excitatum, & de quo, dum ad partes iſtas diverti, multus mihi fuit ſermo cum religioſiſſimo Antiſtite illo, cogitationem animo meo injeciſſe de pari conſilio in Brixiana hac urbe capiendo. Hæc ipſa commemoratio exempli quod mihi itineranti veſtra præbuit Bavaria, efficiet proclivius a vobis veniam dari neceſſitati, quæ iter meum ad veſtrum iſtud Monaſterium hac tempeſtate remoratur. Ea autem venia impetrata certos vos eſſe jubeo, me celebritatibus veſtris, dum corpore abero, præſentem animo ita adfuturum, ut plures alios milleſimos annos Monaſterio veſtro apprecari non deſinam, Jubilæum autem alterum ejuſdem meritiſſimo Præſuli viginti quinque ſaltem annis definitum, cujuſmodi eſt illud, quod ante paucos menſes abſolvi ego a meo ad Brixianam Diœceſim regendam adventu. Fortunet Deus, quæ pro vobis nuncupo, vota, mihique miſericors indulgeat, non quidem *dierum longitudinem*, ſed ut nemo de me dicere valeat, video ædes Clericales, video Templa, video Sanctimonialium clauſtra, video pauperum tuguria, video Bibliothecas, Epiſcopum

C au-

autem non video. Itaque, ne id jure a quoquam affirmetur, vos omnes enixe rogo ut mei memineritis, quoties de more funditis ad Deum preces *pro fratribus noſtris abſentibus*. Amen.

Brixiæ die XV. *Septembris an.* MDCCLIII.

P. S. Lætus admodum ego Brixiam meam bina invicta documenta miniſtraſſe ad propugnandam Caſinatum meorum cauſam, de qua in hiſce literis, cumulando eidem gaudio novum hic afferam Brixiæ decus, quo pariter ea ipſa cauſa mirifice juvatur. Caſinenſis Monaſterii poſt Langobardicam everſionem inſtauratio Brixianō civi, Abbati nimirum Petronaci debetur, iſque eo adveniens Gregorii Sum. Pont. juſſu adeo non invenit locum illum latibula, ha bitationemque ferarum evaſiſſe, quod tamen Floriacenſes, & ex iis Mabillonius pro re certa venditant, ut contra ibidem monachos aliquot ad ſacra pignora Benedicti, & Scholaſticæ cuſtodienda reſidere repererit. Quomodo res acciderit, narrat Baronius Annal. T. VIII. an. DCLXIV. ſociatque ei narrationi animadverſiones quaſdam, ex quibus patet, eundem nullo modo Floriacenſibus, ut jactat Mabillonius, patrocinatum fuiſſe, quum potius Caſinatibus faverit, nam inter cætera hæc habet: *Certe quidem quando Petronax Brixianus ad inſtaurandum locum perrexit, aliquos ibi reſidere invenit, pro ut idem Paulus Diaconus docet. Vel ſi velimus nimia oſcitantia ſtertiſſe omnes, ut abſque cultu veneranda lipſana dereliquerint, quomodo transferre ea Romam ad Lateranenſe Cœnobium in mentem potuit non veniſſe, tot præterlabentibus annis? Quod cum eos non feciſſe conſtet, plane bene cultum tunc, & cuſtoditum fuiſſe locum illum, aliquando reſtituendum, argumento eſt. Rurſum vero, ſi innotuit Gallis, & iis magnopere exultantibus, Corpus Sancti Benedicti Floriacum eſſe translatum, cur non Floriacum, ſed Caſinum a Francorum principibus, & aliis innumeris undique confluentibus poſt hac frequentes fuerunt pietatis ergo peregrinationes ſuſceptæ?*

Poſtrema tantum earundem Baronii animadverſionum verba textum Pauli Diaconi allegantia, ac una ſimul teſtantia ejus Scriptoris authoritatem apud ſe plurimum valere, Floriacenſium cauſæ quoquo modo inſervirent; at nebulis quotquot hactenus textus ille exhalavit, tenuandis, imo omnino diſcutiendis ſatis jam eſſe debet Brachium S. Benedicti Lenenſibus dono datum a Caſinatibus permultos annos poſt decantatam adeo Gallicanam Translationem

nem; nam donum illud, cujus certam fidem facit *Venerandæ Antiquitatis* Chroniſta, nullum dubitationi locum relinquit, commentitiam habendam eſſe eam Translationem, ac proinde Caſinenſe Monaſterium jugiter poſſediſſe non *Cineres* tantum ſacrorum Pignorum, ſed oſſa etiam, quorum unum Lenenſibus fratribus ſuis fuerint impertiti.

Tandem mihimet ipſi gratulabor, quod curæ in hac Epiſtola ſuſceptæ pro adſtruenda ipſa Caſinatum meorum poſſeſſione, veluti proluſerim ego ante annos triginta, dum nimirum typis excudendam curavi Vitam S. Benedicti. In ea enim operæ pretium putavi anno 1723 publicare Angeli de Nuce Diſſertationem de Benedicti exuviis Caſini quieſcentibus, quippe ipſa a typographis Pariſienſibus in Editione Chronici Caſinenſis ſuppreſſa fuerat, & in quibuſdam dumtaxat exemplaribus Italicis vulgata legebatur; & præterea Hymnum vulgavi ex Veteri Breviario Monaſterii S. Zenonis Veronæ, quo Hymno fides fit unum tumulum ſervare Fratrem & Sororem, ſcilicet Benedictum, & Scholaſticam. Utramque meam curam illam comiter laudat doctiſſimus Apologiſta Petrus Maria Juſtinianus; iſque inſuper me accenſet Viris eruditis Peregrino, Phæbonio, Henſchenio, Bollando, Mabillonio, Montſauconio, quorum omnium oculis, ait, Archivi Caſinenſis authentica diplomata patuiſſe.

Meum illud Opus hoc titulum præfert: *VITA Latino Græca S. P. BENEDICTI. Textus Latinus Authore Gregorio M. cum duobus Codd. Mss. Sublacenſibus nunc primum comparatur, exhibitis etiam variantibus veterum Editionum Lectionibus. Verſio Græca Authore Zacharia Papa, eadem ratione cum Cod. MS. Abbatiæ Florentinæ confertur. Altera Pars Veterum Carmina, Sermones, & Homilias de S P. BENEDICTO complectitur. Poſtrema variorum Notas in eamdem Vitam, contractas, & ad examen revocatas in medium affert. Venetiis MDCCXXIII.* Subditur loco Epiſtolæ Nuncupatoriæ, ſeu Præfationis Elogium iſtud: *DIVO BENEDICTO Literarium Sublacenſis ſeceſſus Fructum eidem in ſacra ejus Crypta Voto addictum, Pietatis, gratique animi erga ſanctiſſimum Parentem, atque Magiſtrum Monumentum dicat & offert Diſcipulorum ac Filiorum infimus.*

Hæc ego ſcribebam quintodecimo Encœniorum Collegii mei Eccleſiaſtici die, quibus dum aſſiduus interſum, præter modum geſtio, oculis meis cernens nihil amplius a me poſſe deſiderari, ut finem, quem mihi in Ædibus illis conſtruendis ad formandos Cleri mei mores propoſui, me undique aſſequutum fuiſſe cognoſcam, ſeu quoad magnum ſacris Ordinibus initiandorum conventum, ſeu ad ſanctiorem diſciplinam ibidem ab illis ſervatam, ſeu

quo-

quoad Magiſtros divinarum rerum, quarum edocenda juventus illa peritiſſimos. Itaque iter quod dudum hiſce verſiculis deſcripſi

Quotidie dum pergo viam quæ ducit ad Ædem
Euſtachio ſacram, haud Villæ dulcedine captus,
Delicias Domino ſit quamvis apta parare
Illa ſuo, aſt avidus ſurgentem viſere molem
Formandis Cleri ſtruxi quam moribus, illud
Lento, inquam, pede iter peragens legi, atque relegi
Galli Scriptoris Carmen, quo plena periclis
Noſtri hujuſce ævi Spectacula ſcenica monſtrat.

iter, inquam, illud multo hilarius nunc repeto, nempe avidus
Creſcentem ſegetem morati viſere Cleri.

A01 146772

Digitized by Google